

Вальдорф. Історія одного імені

Про книгу

Назва «вальдорфський», яка має безліч значень, існує вже понад 200 років. Ця назва стала широко відомою в усьому світі завдяки сприянню вальдорфських шкіл. Вони перетворили її на поняття, яке має не тільки історію, а й перспективи розвитку.

ВАЛЬДОРФ

Історія одного імені

Хансйорг Хофріхтер

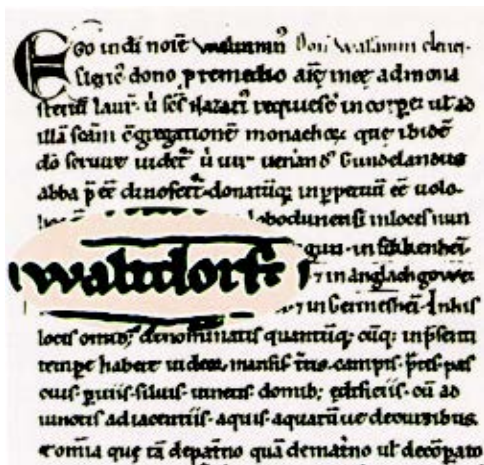

WALDORF

ВАЛЬДОРФ

Історія одного імені

Хансйорг Хофріхтер

Перші згадки про назву «Вальдорф» («Валлдорф») можна знайти в Лоршському манускрипті (рукопису), що датується 779 роком.

Назва «вальдорфський», яка має безліч значень, існує вже понад 200 років. Ця назва стала широко відомою в усьому світі завдяки сприянню вальдорфських шкіл. Вони перетворили її на поняття, яке має не тільки історію, а й перспективи розвитку.

Королівський дім Каролінгів, найстаріша цегляна споруда в Німеччині, що не зазнала змін, деякий час була частиною монастиря Лорш, де був написаний Лоршський рукопис (манускрипт).

Від Валлдорфу до Вальдорфу

У 1763 році, який увійшов в історію як рік, коли закінчилась Семирічна війна, що мала вплив як на Європу, так і на Америку, 17 липня у містечку Валлдорф біля Хайдельберга, в родині м'ясника народився Йоган Якоб Астор¹. Вже в п'ятнадцять років він разом зі своїм старшим братом вирушив до Лондону для оволодіння мистецтвом створення музичних інструментів. Та в Лондоні він теж не затримався.

Джон Якоб Астор покидає дім у Валлдорфі у віці 15 років (сучасна ілюстрація)

У віці двадцяти років, прихопивши з собою декілька духових дерев'яних інструментів, виготовлених власноруч, він вирушив в Америку, де відзначив своє повноліття.

Там, у Новому Світі², він зробив блискучу кар'єру. Астор мріяв відкрити у Нью-Йорку першу в своєму роді крамницю музичних інструментів. Та почати заробляти гроші йому довелося важкою працею двірника та вуличного крамаря. Зрозуміло, що емігрант приїхав до Америки у пошуках чогось кращого, ніж торгівля музичними інструментами, тим паче, що бажаний успіх, якого він так прагнув, ніяк не приходив³. Тому Йоган Якоб починає торгувати шкірою та хутром.

Невдовзі він заволодів ринком, утримуючи монополію на торгівлю з усіма портами Ост-Індської компанії. Декіль-

ка вдалих махінацій з земельними ділянками надають йому статус великого землевласника свого часу⁴.

Та його підприємницький дух проявився не лише в економічній сфері: Йоган Якоб Астор засновує бібліотеку в Нью-Йорку, яку називають його ім'ям: Астор-бібліотека (сьогодні Public Library). А на його батьківщині, у Валлдорфі, ще й досі існує створена на його гроші організація допомоги молоді та людям похилого віку Астор-фонд⁵. Так підтримується його зв'язок з батьківщиною й дотепер⁶.

У телефонному довіднику в Валлдорфі ще й нині можна знайти близько двадцяти пунктів, що починаються з імені «Астор». Роль, яку відіграли носії цього імені в англomовному просторі, важко переоцінити.

Першою жінкою, обраною для представництва в Палаті Громад Британського парламенту, була одна з Асторів; праправнук Йогана Якоба Астора, Джон Якоб Астор, був починаючи з 1922 до 1966 головним власником Лондонської *Таймс*.

Це ім'я впливає в 1912 році у зв'язку з трагічним рейсом *Титаніка*. В цій катастрофі загинув один з роду Асторів, Джек. Преса потім описувала подробиці його життя, які пізніше були використані в численних книжках

та фільмах, присвячених Титаніку.

Виникнення першого готелю «Вальдорф-Асторія» теж оповите казковістю. Однієї грозової ночі, наприкінці XIX сторіччя, на поріг одного з маленьких готелів у Філадельфії ступили немолодий джентельмен і леді. Вільних місць у готелі не було, проте чемний портєс не зміг у таку неgodу, о першій годині ночі випроводити людей на вулицю і запропонував їм свою власну кімнату. «Звісно, це не готель, – прокоментував він, – та для однієї ночі в такій ситуації – це вихід. Про мене можете не турбуватися, я собі притулок знайду».

Наступного ранку чоловік жартома сказав портєс: «Такому менеджеру як Ви слід довірити кращий готель Сполучених Штатів. Можливо, я колинебудь створю такий для Вас».

Минуло два роки, і портєс давно забув про той випадок, та якось він одержав листа від добродія похилого віку з нагадуванням про події тієї бурхливої ночі та запрошенням до Нью-Йорку. Вони зустрілися на розі П'ятої авеню й 34-ої вулиці, перед великим, новим, з червонуватого каменю будинком. «Цей готель я збудував для Вас», – сказав старий чоловік на ім'я Вільгельм Вальдорф Астор. Так Джордж Больдт став першим менеджером першого Вальдорф-готелю, вчинивши відповідно до біблейського вислову, за яким не слід повертатися спиною до тих, кому потрібна допомога, бо може виявитися, що вони є посланцями янголів⁷.

Вальдорфська школа

Дещо раніше за події, які описуються, родина Асторів заснувала тютюнову компанію, яка співробітничала з фермерами південних штатів (наприклад, Вірджинії). В Європі тоді вже призвичаїлись у повсякденні до індіанських продуктів: картоплі, жувальної гумки (каучук – індіанське

Готель «Вальдорф-Асторія» у Нью-Йорку, приблизно 1900 року

слово), мокасин і, звісно, тютюну. На цьому підґрунті й виникає в Старому світі в Штутгарті сигаретна фабрика «Вальдорф-Асторія», директор і співвласник якої, Еміль Мольт, в 1919 році разом з Рудольфом Штайнером засновує першу Вальдорфську школу (для дітей працівників фабрики).

Вона отримала назву «Вальдорфська школа». Саме тому сьогодні ми говоримо про вальдорфські школи, а не про школи Рудольфа Штайнера, Еміля Мольта або Астора.

Старанність, самостійність, наполегливість у досягненні мети – ці якості дозволяють провести паралелі між біографіями Якоба Астора та Еміля Мольта, який після смерті батьків залишився ще малим сиротою і тільки завдяки власним зусиллям досягнув професійного успіху. На рішення назвати школу Вальдорфською вплинула передісторія цього поняття, яке на той час уже в усьому світі пов'язувалося з успіхом, якістю та економічним зростанням. Крім того, у такий спосіб встановлювалося партнерство школи з виробництвом. Заснування першої вальдорфської школи стало тим творчим актом, в якому змогли поєднатися духовні дослідження Рудольфа Штайнера та економічна база, надана Емілем Мольтом. Завдяки цьому Рудольф Штайнер став засновником вальдорфської педагогіки, а Еміль Мольт – засновником першої вальдорфської школи. Таким чином, бачення Рудольфом Штайнером нового суспільного ладу, де школа належить до сфери культури, для якої необхідна свобода, одержало своє перше втілення.

Рудольф Штайнер, Еміль Мольт і Джон Якоб Астор – три людини, які наділили змістом ім'я «Вальдорф»

Працівники тютюнової фабрики «Вальдорф-Асторія» з Емілем Мольтом (позначений стрілкою) в Штутгарті, приблизно 1920 року

Вальдорфська педагогіка – особливості та суть

Нововведення та нові ідеї для школи, запропоновані Рудольфом Штайнером, і сьогодні залишаються актуальними, сучасними та іноваційними. Вони стосуються як структурних, так і організаційних і дидактично-методичних основ педагогіки.

Колегіальна форма самоврядування, в якій керівна роль не належить директору, становить революційну форму «незалежної школи». Лише той, хто задіяний у школі як педагог, може брати участь у керуванні нею. Керування ззовні є за своєю суттю життєво чужорідним. Як наслідок такого підходу розвинулося і усталилося кілька форм самоврядування. Щотижневі вчительські зустрічі (колегії) стають формою педагогічної співпраці колег. Колегія є центром постійної подальшої самоосвіти, саме тут дослідження поєднується з безпосередньою практикою. Кожне нововведення, яке стосується педагогічних питань, а також рішення про прийняття нових вчителів на роботу приймає сама колегія. Представником правових інтересів вальдорфської школи виступає обране з батьків та вчителів правління, яке визначає і регулює економічний і правовий баланс школи. Та-

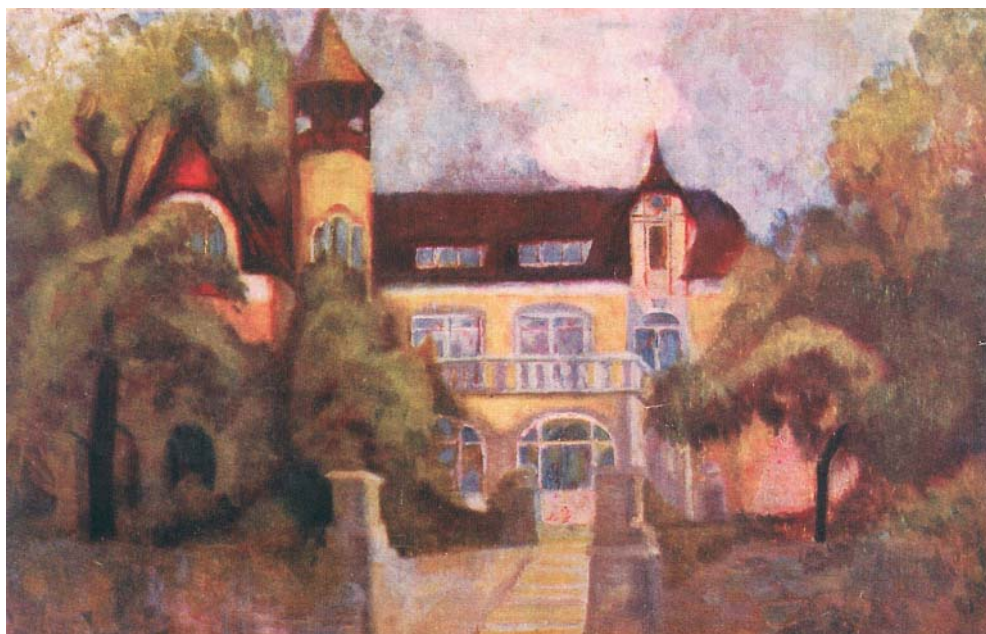
ким чином, має місце тісна кооперація батьків з тими, хто має повноваження у виховному процесі і є виразником спільної відповідальності й формування шкільного життя на всіх рівнях. За Рудольфом Штайнером, шкільне управління має бути «республіканським».

Основою вальдорфської педагогіки є навчальний план, орієнтований на специфічні вікові особливості вихованців. У зв'язку з цим вибір навчального матеріалу співвідноситься зі знаннями, закладеними в антропології. Відповідно, економічні вимоги, що виникають в той чи інший момент, не можуть виступати метою вальдорфської педагогіки. Першорядним є повне розкриття здібностей учня. Саме тому навчальний план вальдорфської школи перебуває в постійному доопрацюванні, він має динамічний характер і ґрунтується на самовідповідальності. Результати знань, здобуті у цій галузі, розповсюджуються через спеціально організований дослідницький відділ при Спільноті Вільних Вальдорфських шкіл.

Завдяки цьому виявляється тісний зв'язок методики та дидактики, який належить до основних властивостей вальдорфської педагогіки.

1 клас в 1920 році

*Вальдорфська школа Уландсхоє в Штутгарті, в минулому ресторан.
Намальовано Софі Бауер*

Розбиття навчального матеріалу на шматочки, що реалізується в 45-хвилинних уроках, які розподілено відповідно до тижневого навчального плану, усувається під час проведення епохальних уроків. Завдяки цьому, працюючи впродовж декількох тижнів (щоранку приблизно по 110 хвилин), для учнів стає можливим сконцентруватися на різних навчальних галузях, наприклад, на історії, де формується багато нових уявлень. Така методика веде до заглиблення у суть речей.

Класний вчитель протягом перших восьми навчальних років виступає концентруючою особою, що сприяє соціальній стабільності класу як спільноти і не залишає поза увагою жодну дитину. Відмова від практики виключення зі школи і залишення учнів на другий рік усуває виникнення зайвої соціальної напруги і допомагає розкрити нахили учня.

Починаючи з молодших класів діти вивчають дві іноземні мови (вибираючи з англійської, німецької, французької та російської).

Спільне навчання хлопчиків та дівчаток, піклування про ремісничі та мистецькі здібності, рукодільні вміння сприяють врівноваженому та гармонійному розвитку не тільки інтелекту (IQ), але й творчого хисту (EQ). Зв'язок цих різних якостей, разом із зусиллям волі, за результатами визнаних наукових досліджень у сфері нейрохірургії, є базисом для розкриття особистості.

Евритмія на самому початку

Особливого значення набуває в цьому контексті евритмія, яка втілює душевні переживання мови та музики через рухи в просторі. У вальдорфських школах евритмія є регулярним заняттям.

Форма табеля при оцінюванні знань не застосовується. В докладних текстових свідоцтвах описуються всі досягнення, соціальні стосунки та такі «другорядні» чесноти як старанність, витривалість, надійність, особливо виділяються захоплення учня. Таким чином розкривається повна картина його розвитку. Під час так званих щомісячних свят учні мають можливість глибше сприйняти один одного у представленні індивідуальних робіт з різних предметів. Театрально-педагогічна діяльність виливається у 8 та 12 класах у велике театральне дійство. Наприкінці 12 класу учні представляють річні роботи, як результат довготривалого дослідження. Це відбувається в письмовій формі, яка доповнюється усною доповіддю перед батьками, вчителями, учнями.

Процес навчання виходить за межі звичайного навчання за підручниками, тому у вальдорфській школі їх немає. Замість цього весь зміст уроків оформлюється в епохальних зошитах – спочатку за допомогою вчителя, а пізніше, у старшій школі, самостійно.

Заняття з науково-природничих дисциплін, з їх акцентом на феноменологічному дослідженні, не спрощуються до причинно-наслідкового механічного мислення, а створюють простір для цілісного спостереження. Різноманітні ситуації під час занять відкривають підхід до літературної освіти й закладають основу для зв'язку епіки, лірики та драми.

Заняття повинні спонукати до самостійної діяльності, яка народжується з особистого інтересу, зацікавленості та радості від справи. Те, що молоді люди зацікавлені чимось, – це виявляється в позаурочних проектах, у сферах самостійних занять, – виливається потім у почуття задоволення, яке надає змісту всьому, що робиться. Це відчуття можна описати словами «Я навчився вчитися».

Роботі вчителем у вальдорфській школі передує певний шлях навчання, вироблення навичок і розвитку здібностей, що доповнює педагогічну освіту, набуту у вищих навчальних закладах. Ставитися до матеріалу як до помічника дитячого розвитку й навчити спостерігати його таким чином, щоб з процесу пізнання виникали передумови для досягнення вікової та ситуативно-застосованої методики – ось основна мета освіти вчителя вальдорфської школи.

У всьому світі існує 80 вищих навчальних закладів і семінарів, що різними способами та різною тривалістю, стаціонарно або заочно, як, наприклад, додаткова профосвіта, готують до професії вальдорфського вчителя.

Перші кроки в музиці

Кінець
безкоштовного
уривку.
Щоби
читати
далі,

придбайте,
будь
ласка,
повну
версію
книги.